

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De remissione ad partes, ac illius processu & exequutionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

protestationem fieri necesse est, si testes deinde reprobare velimus: alias eos reprobandi nobis via praecluderetur, dict. cap. presentium, nisi aliquibus in casibus, ut puta, si post publicationem, testium defectus innotuerint, aut si iureiurando affirmetur, non animo frustrationem & calumniam inferendi, testium reprobationem peti, ut dict. c. cauetur, & eod. loci interpretes explicant. Nic. Aut. Grauat.

Reliqua.) Adde vtrunque Form. aduocatorum. f. & Vari. Commis. illud pagina 10. cap. 13. hoc autem pagina 13. column. 2. sub rubr. de modo excip. verum cumulatissime hoc de re videbis apud Spec. tit. de test. & Albe. in in tract. simili de teste. Nicolaus Antonius Grauatius.

De remissione ad partes, ac illius processu
& exequutione.

C A P. V L T.

S V M M A R I V M.

- 1 Litera remissoria de audientia testium absentium dantur, fallit tamen criminatorijs in casibus, nonnullis & etiam casibus, & nu. 11. & 16.
- 2 Litera remissoria ad audiendum testes non conceduntur in attentatis, nec in spolio, sed quid in beneficialibus in scripturarum recognitione & testium repulsa?
- 3 Litera remissoria semel concessa, an iteram dentur.
- 4 Remissoria testium quando dari possit, & an debeat iurare, qui remissoriam petit, quod non animo frustrandi aduersarium facit.
- 5 Dilatio data pro expeditione remissoria, an prorogari possit?
- 6 Remissoria testium an ante litis contestationem detur?

D d 5

7 Litera

- 7 *Litera remissoriae quomodo exequantur, & numero sequen.* 25
- 8 *Testes an satis sit in termino inducere, & iurari facere, vt post terminum examinari queant.* 26
- 9 *Iudex cui in partibus commissum est testium examen, an responsiones partium & confessiones recipere possit? & nu. 29.* 27
- 10 *Iudex, cui commissa est testium receptio, an per se ipsum testes examinare teneatur?* 28
- 11 *Testium examen quando committi debeat.* 29
- 12 *Doctores legum egregie dicuntur persone, sicut in doctore, qui officium procuratoris gerit.* 30
- 13 *Testes an possint aduocari de vna ciuitate in aliam, vt veniant ad deponendum, & nu. 17.* 31
- 14 *Notarius cum mittitur extra locum ad examinandum, an communibus actoris & rei expensis mittendus erit?* 32
- 15 *Expense debentur testibus venientibus ad se examinandum, & qua.* 33
- 18 *Litera remissoria in dilatorijs exceptionibus non conceduntur.* 34
- 19 *Dilatio in literis remissorijs arbitraria est.*
- 20 *Literis remissorijs si vsus non fuerit, non est audiendus aliam remissoriam petens.*
- 21 *Iudiciū diffugientes, de eorum iniuria diffidunt.*
- 22 *Calumniatores puniri debent.*
- 23 *Litera remissoria ad partes non debent concedi, quoties pars poterat in loco iudicij testes examinare, & neglexit.*
- 24 *Impedimentum quomodo probetur, & an solo iuramento.*

- 25 Dilatio non currit impedito per moras & dilationes aduersarij.
- 26 Dilatio tota re integrari debet, si pendente termino impedimentum superuenerit.
- 27 Dilatio non currit, dum disputatur, an articuli, vel positiones admitti debeant, vel ne.
- 28 Dilatione reo concessa, actor uti potest.
- 29 Iudex delegatus ad testes recipiendū & examinandū, non potest cognoscere, utrum articuli, vel testes sint admittendi, vel ne, nec testes publicare.
- 30 Iudex delegatus ad testes examinandum, potest illos interrogare, & protestationes contra testes recipere.
- 31 Iudex siue exequutor ad testes examinandum, an possit recipere confessionem partis?
- 32 Iudex subdelegatus testium receptionem subdelegare non potest, antequam testes non fuerint citati & iurati.
- 33 Iudex ad testes examinandum delegatus debet partem aduersam ad videndum iuramenta testium citare.
- 34 Iudex ad examinandum delegatus, non potest examen parte reluctante alteri subdelegare fallit tamen.

Quandoque etiam testes non in Rom. Cur. sed in prouincijs commorantur. a Vnde
 * eos euocari, vel non possunt, vel non expedit, non debet enim iudex testes etiam si in sua prouincia essent, temerè euocare, à proprijsque negocijs distrahere, argumento, l. si quis ex signatoribus, ff. quemadmodum testament. aperia. Liudices, vbi Paul. de Castr. de fide in-

de instr. l. 3. §. fin. ff. de testibus. Quamobrem via receptum est, ut volenti remissoria decur, qui solet is, qui causam tuam audit, facultatem recipiendi testes, ac etiam scripturas, aliasque probationis species alicui in partibus pro licigorum commoditate subdelegare, quod tamen solum Auditoris arbitrio, veluti grauioris praeiudicij, sed communi omnium voto permissum est extrauag. Innoc. 6. de faculta. Auditorum Rota. Quod si vellet is, qui pro remissoria instaret, rem omnem in Auditoris voluntatem conferre, solemus hoc casu commissionem impetrare, quae Signatura passim rescribere solet, ut Auditor arbitrio suo remissoriam concedat, quasi de dilatione tractetur, quae iure communi arbitraria existit, l. 2. & ibi Bart. ff. de re iudicata, gloss. in c. praeterea, de dilatio. Abb. in c. 2. eodem titu. Habet enim remissoria dilationem annexam, prout inferius dicemus. Quamobrem exemplo dilationis de iure arbitraria est, l. iudices cum aurb. sequenti apud eloquentissimum, C. de fide instrum. Cassa. decis. 3. de dilatio.

At vbi concedenda erit remissoria, concedet eam iudex, nedum principali, sed procuratori quoque petenti etiam asserto, tamen si de eius mandato non constaret, ac ei, qui nullum mandatum haberet, dum tamen is, qui compareret, de rato caueat, sub certa poena. Rota decisio. 712. in antiquiq. Nota, quod si aliquis de remissio. Non tamen passim concedet eam, sed causa cognita, non pote, si natura causae id exposulet, sive, quod criminalis esset causa, repelleretur enim is, qui remissoriam peteret, ea ratione, quod si de crimine agatur, oportebit testes ad iudicis praesentiam

tiam conducere, vt si res exegerit tormentis sub-
ijcere eos possit. Anth. apud eloquentissimum.
Quæ auth. plures sectiones recipit, & certis ca-
sibus etiam, vbi de crimine ageretur aduersus re-
gulam dari poterit remissoria, vt pote si Ponti-
fex eam concedat, Specul. tit. de testibus §. nunc
tractandum post principium, idem si hæresis in-
quisitor, Felin. c. cum causam, de testibus, & ple-
risque etiam casibus ab alijs iudicibus concede-
retur remissoria, vt pote, si testis qualitas & Iu-
dicis dignitas impediret, vesuti si mulier impu-
dica examinanda esset, & iudicis dignitas non
pateretur, vt se ad ipsam mulierem conferret,
c. 2. cum not. de iudi. in 6. Felin. dict. c. cum causam
de testibus. Idem si testes valetudinarij, vel
alijs distenti essent, & ad iudicis præsentiam ve-
nire impedirentur, ac similis esset iudicis digni-
tas, prout supra diximus ad no. in d. cap. 2. de iu-
di. in vi. Rota decis. 222. in no. senes de dilatio. I-
dè si testes alterius iurisdictionis essent, & prop-
terea à Iudice euocari non possent, concedet e-
nim hoc casu, vt Iudex, qui præest, examē faciat,
Felin. d. c. causam de testibus, Abb. ibidem Lan-
fr. cap. quoniam contra, eodem titu. versic. testi-
um depositiones, nisi fortè is, qui testibus præes-
set, paratus esset testes ad iudicem causæ remit-
tere, qui prius, vbi commodè fieri posset in hoc
implorandus esset, prout suadet Lanfr. ibidem.
Amplius etiam extra istos casus non denegare-
tur remissoria, vbi de crimine ageretur, veluti si
de leui ageretur crimine, propter quod non nisi
pecunia reus mulctari posset, Pau. de Castr. d. l.
iudices, C. de fide instrumen. Idem denique si de
quouis graui crimine quæstio esset, non tamen

via

via actionis, sed exceptionis, Ancha. c. 2. §. restit
in princip. de testi. Felin. d. c. caussam. eod. tit.

c Eadem e fermè ratione responsum est, vbi
e de attentatis ageretur non concedi remissoria
quasi de crimine videatur agi, & is, qui atten-
tat, delinquat iudicem contemnens, Rota dec.
99. Nota, vbi de appella. & atten. & decis. 119.
Nota seruat. de attenta. omnibus, in antiq. Quod
tamen generaliter non intelligas, sed vbi ad-
ctore peteretur, scilicet ab eo, qui diceret atten-
tatum, quandoquidem reo, qui de attentatis ac-
cusaretur ad sui excusationem remissoria dabi-
tur. Cassad. decisio. 4. de dilatio. nisi forte is, qui
dicit attentatum, iam pridem probasset, denega-
retur enim hoc casu etiam reo remissoria, Cas-
sad. d. decisio. 4. de dilatio. quod ad eum quoque
casum extendi posset, quo actor paratus esset at-
tentata in continenti probare, etenim si actor
probatione haberet in promptu, recipienda po-
tius esset eius prompta probatio, quam proba-
tio rei, quæ abesset, & vbi recepta esset, res ad
proximum casum reuertetur.

Amplius non ab simili ratione responsum ex-
tat in iudicio spolij denegandam esse remisso-
riam reo prætenso spoliatori, quasi futura esset
ad confouendam occupationem, quæ sonat in
delictum, qua ratione nec lex restitutionem ei-
dem concederet, l. auxiliu, §. fin. ff. de mino. Ad-
stipulatur tex. in cap. bone de electio. & in c. fin.
de immu. Eccle. & in c. quia frustra de vsu. & in
c. 1. de delict. puerorum. Quod tamen receptum
non est, nisi pro actoris parte facta esset aliqua
spolij probatio, tamen si non plena, ex qua aduer-
sus eum non mediocris oriretur præsumptio, quæ
calumnie

calumniæ præsumptio scripturæ rationi cõiun-
cta in hac specie, vt supra diximus arbitraria vi-
sa Patribus fuit tantæ potentia, vt reo remissio-
riam hoc spolij iudicio denegandam arbitrati
fuerint, Cassa. decisione secunda, de dilatio.
Quamobrem solet cautus procurator actoris si-
mili iudicio propterea quantum potest, vt con-
festim aliquam spolij probationem faciat, ad di-
lationem seu remissionem excludendam, & ex
diuerso etiam procurator rei, si cautus fuerit, vi-
gilare solet, vt alijs probationibus & contrarijs
coniecturis animum Iudicis ad concedendam
remissionem propensioem faciat, vna enim cõ-
iectura aliam debiliorem summouet, l. diuus,
de in integrum restit. l. nõ solum, §. de vno. ff. de
ritu nupt. & ex similibus præsumptionib. solent
Patres animi motum ad denegandam, vel conce-
dendam remissionem instruere, l. testiu, §. ideoq;
& §. sequenti, ff. de testi. cap. in præsentia, de re-
nun. c. constitutus in fin. de fideiusso. Cassa. de-
cis. 2. de dila.

Vsu quoque receptum est in sacro Palatio, vt
in beneficialibus causis ex natura causæ remis-
sionem in prima & in secunda instantijs partes
denegent, eamque duntaxat in tertia concedat,
tamen ex indulto bullæ Innoc. 6. de faculta. au-
dito. Rotæ possent eam in quavis instantia con-
cedere, nedum in prophanis, verum etiam in be-
nificialibus causis, idque omne ab eorum arbi-
trio pendeat, nec satis constat, qua ratione intro-
ductus sit iste vsus, nisi dicamus, quod ex quo in
beneficialibus causis agitur de re, quæ in bonis
nostris non est, sed tantum nostræ administra-
tioni commissa, & quæ tota à superioris gra-
tia

tia dependet, & in cuius concessione is, qui concedit magis intendit, vel saltim magis intendere debet providere Ecclesie, quam homini, cui beneficium datur, non fuit visum patribus propter interesse hominis de beneficio prouisi remissoriam, quæ dilatio est causæ expeditionem differre in præiudicium Ecclesie, quæ interim remanet in suspenso. Quod interesse Ecclesie, utpote primùm in mente concedentis videtur præponderare interesse hominis de beneficio prouisi, cum maximè possit homo, si remissoriam velit etiam in prima instantia habere, si appellationi renunciaret, promittatque stare vice sententiæ, quo casu solet Palatium in beneficiis etiam in prima, vel in secunda instantiis remissoriam concedere, quasi per renunciationem huiusmodi sit responsum Ecclesie pro breuiori expeditione causæ plusquam referat dilatio cum ipsa remissoria concedi solita.

Quod si natura causæ non repugnet, prout supra diximus, sed patiatur remissoriam concedi, tunc videbit iudex si iuxta de causâ petatur, **d** quoniã si calumniosè peteretur, vel de calumnia aliquo modo suspicari posset, nunquam concederetur remissoria, Rom. consil. 273. Clarum est Felin. in c. de cætero. de re iudi.

Quamobrem traditum est pro dilatorijs exceptionibus alijsque à principali causâ probandis, utpote, si ad repulsam testiũ ex aduerso pro ductorum & similia peteretur, deneganda esse remissoriam, ea ratione, quod similes exceptiones videantur calumniam secum adferre, licet causam de probatio. gloss. in quibus caus. audi. testi. commi. in constitutionibus regni, vbi

And.

And. de Ifern. in princ. Felin. c. i. de appellat. nisi forte exceptiones, quæ ad repulsam testium darentur licem perimeret, veluti si testes ex aduerso producti dicerentur corrupti, vt falsum deponerent, text. in d. cap. licet causam, de probatio, vel si testes super recognitione instrumentorum & sigillorum inducerentur, non denegaretur enim hoc casu remissoria, tamen si huius recognitionis articulus videatur incidens esse à causa principali, idque ea ratione, quod nisi signa, sigilla, & notarius probarentur, ius partis producentis periret, Rota decis. 218. in no. licet pro instrumentis de fide instrumen. & hoc si nullo modo in curia recognosci non possent, Rota ibidem, & videtur durum, quod per recognitionem sigillorum & instrumentorum remissoria detur, ex quo pro extrahendis ipsis instrumentis denegari consuevit per nota. in cap. i. de electio. libr. sexto, & in c. cordi de appella. eodem libro, Rota ibidem in princip. Quod tamen intelligas vbi pro extrahendis tantum instrumentis peteretur, secus, e vbi articuli essent probandi, partim per instrumenta, & partim per testes; quia tunc daretur remissoria pro omnibus, Rota decisione 248. in no. quando causa de probatio.

Eadem quoque ratione consuevit * sacrum Palatium remissoriam denegare ei, cui semel concessa fuisset, Rota decis. 589. in antiqu. nota, quod remissio de lit. remis. idque etiam si noui articuli, & in alia instantia producerentur de iure producentis, & super eis tantum peteretur remissoria, Rota decis. 215. in no. Si in prima instantia de testi. dilatio. & remissio. Idem si causa semel in prima, vel alia instantia fuisset in

Et

partibus

partibus tractata & examinata, argumento tenet, in l. de die, §. iubetur, ff. qui satisfat, cogatur.

g His g enim casibus videntur litigatores semel habuisse facultatem probandi in partibus & cum id non fecerint, præsumuntur potius calumnia causa, quam probationis fiendæ remissoria petere. Quapropter si calumniæ suspicionem summouerent, non denegaretur remissoria etiam his casibus, quibus vel semel concessa, vel aliàs causa in partibus semel tractata fuisset: fingendum, qui semel remissoriam habuit, vel calumnam, aliàs in partibus tractauit, impeditum fuisset, quò minus vel remissoria vteretur, vel alia probationes suas faceret, & impedimentum probasse, non denegaretur enim sibi remissoria etiam iterato, Aegid. conclus. 427. In causa de dilatio. i vtpote, si quis probaret testes metu noluisse testimonium perhibere, vel iudicem remissoria simili metu, vel alia causa testes non recepisse, vel aliàs facto maxime aduersarij impeditum, gloss. in constitutionibus regni tit. in quibus causis audi. testi. commit. Quod excederetur etiam, vbi facto iudicis, vel impeditus quis fuerit, probationes facere, vel forte, que factæ sunt non inferuient, vtpote, si iudex nulliter attestaciones recepisset, vtpote, si nõ citata parte, vel alteri, cui non poterat, examen commisisset, vel aliàs nulliter receptæ fuissent probationes dolo, vel quavis negligentia iudicis, concederetur enim his casibus remissoria etiam, vbi semel concessa, vel causa in partibus tractata fuisset, Aegid. conclus. 625. si habuit de probationibus.

Et generaliter * vbi vel propter naturam facti vel

vel propter fumum probationis etiam nulli-
 ter, vt supra diximus datum, vel denique aliàs
 calumniæ suspicio cesseret, nō denegabitur peten-
 ti remissoria Cassa. decis. 3. de dilatio. cum tem-
 peramento tamen quòd is, qui remissoriam pe-
 teret, iuramentum præstet, quo iuret se non ani-
 mo frustrādi aduersarium remissoriam petere,
 sed quia credit per testes in partibus cōmoran-
 tes posse intentionem suam probare, argū. text.
 in d. l. de die, §. iubetur, vbi hæc in iurandi for-
 mula à Iureconsulto traditur, ff. qui satisda. co-
 gantur. Paul. de Cast. in d. l. iudices, C. de fide in-
 str. & si his casibus aduersus iuris regulas etiam
 iterato concederetur petenti remissoria, mul-
 tō* minus denegaretur prorogatio dilationis
 datæ pro expeditione iam concessæ, ac decretæ
 remissoriæ, prout semper similis prorogatio cō-
 cederetur, vbi quæuis probabilis causa allega-
 retur, ad ostendendum, quòd prior dilatio satis
 futura non esset, ad not. in d. c. 1. in quibus caus.
 audi. testi. cōmi. in constitu. regni. vbi præser-
 tim Isernia, omni tamen casu, quo remissoria
 vel concederetur, vel prorogaretur, & poterit v-
 traque pars tam ipsa remissoria, quàm eius pro-
 rogatione vti. l. proinde, C. de tempor. in inte-
 gr. restituit. & tam in confessione, quàm in pro-
 rogatione eiusdem partis vocatio necessaria e-
 rit, Isernia d. c. 1. in quibus caus. audi. testi. cōmi.
 in constitu. regni, nisi fortè ante confessionem re-
 missoriæ, diuersa pars citata fuisset ad vidēdum
 admitti articulos ad probandam extra curiam,
 quia hæc admissio vim remissionis habet, & sa-
 tis erit partem ad hoc citasse, Rota decis. 10. in
 no. fuit dubitatum, de fide instr. nu. 11.

Quod si & natura causæ, & alia omnia coo-
cedendam suadeant remissoriam, ac omnia ca-
lumnia suspicio, vel cesset ex circumstantiis
cti, vel probationibus etiam nulliter receptis
summotâ fuerit, adhuc iudex videre debet, ut
6 remissio in tēpore peratur, quia * ante litem con-
testationem peteretur, denegari solet remissio-
ria. Quod tamen intelligo, ubi essemus in causa
in qualitis contestatio necessaria foret, & pro-
cederet etiam, si proponerentur testes valerendi-
narios esse, vel aliâs ex loco originis recessuros,
ut ad remotas regiones se conferrent, Rota de-
cis. 366. in antiq. Nota, quod posito de remissio-
neris. Quod nihilominus dui ū reputat & libe-
lector, quasi videatur sibi magis ferendum esse,
ut auditoris potestas per remissionē expiraret,
quàm quod interim periret partis probatio, qua
ratione recipi possunt testes etiam ante litem con-
testationem, & aliâs etiam aduersus iuris regu-
las, prout notatur per omnes in cap. quonia bre-
quenter, extra ut lite non contestat. Idem in be-
neficiali causa ante tertiam instantiam petere-
tur, nisi appellationi quis renunciaret, & pro-
mitteret de stando vnica sententiâ, prout supra
diximus, idē denique in quavis causa beneficia-
li vel prophana, si peteretur ante terminum ad
articulandum ritè ac rectè seruatum. Cassa de-
cis. 2. Dubitatū de dilatio. nec à lapsu huius ter-
mini quis excusaretur, sed suâ negligentia im-
putaretur, potuit enim prouidere, antequam
terminus seruaretur, an futura esset sibi necessa-
ria remissoria, & illam ex abundanti petere, &
satis esset ante hūc terminum, quod petita sub-
set licet non obtenta, quamobrem consuevit
causarum

causarum patroni dum articulos dicunt, & in
 eius principio petunt illos ad probandum admit-
 ti, addere hæc verba, in Roma. Cu. vel extra. que
 petitio ab hac mora litigatorem excusaret. Non
 ignorabis tamen, quod hodie raro, vel nunquam
 hæc mora nocet, ex quo inolevit abusus, quod
 omnes terminos non sua die, sed antè & aliàs
 nulliter seruamus, & si nulliter seruatus fuerit,
 non oberit, intelligitur enim de termino ad arti-
 culandum ritè ac rectè seruato, quia quod nul-
 lum est, nullum præstat impedimentum iuris,
 ad regulam, quod nullum est, & ita intelligit Pa-
 latium, Cass. d. decis. 2. de dilatio. Posset tamen
 obesse, vbi superuenisset reiteratoria l per quam
 omnia mala terminorum obseruatio sanari so-
 let Cassa 8. de rescriptis numero 10. prout supra
 titulo de exceptionibus, §. sed decet, si vis exclu-
 sua in alio proposito de materia obiectiua, quæ
 similiter ante terminum ad articulandum benè
 seruatum dari debet, Rota decis. 708. Nota, quod
 si aliqua de artic. obiecti. 647. Nota, quod si ali-
 qua causa eodem titu. 606. Dic, quod stylus de
 materia obiecti, & 420. nota, quod si in prima
 instantia eod. tit. omnibus in antiquis.

Ceterum, et si potuissem pleraque alia quæ à
 Doctoribus in hac specie sparsim tradita fuere,
 hic congerere, cum tamen res ipsa maius ocium
 desideret, nec tecum impræsentarium velim de-
 re uacua, sed de pluribus perfunctoriè loqui,
 cumq; Hercules Seuerolus prouincialis & col-
 lega meus non semel tantum, sed pluries polli-
 citus fuerit nobis in hac remissionis specie refer-
 tissimum tractatum, ne sibi videar velle, quasi lo-
 cum præoccupare, visum fuit isthæc pauca tecum
 dixisse,

dixisse, vt tibi ipsius rei principia duntaxat demonstrarem, cui rei tantum abest, vt præter formulam processus, ac terminorum in articulo remissoriae seruari solitam, de qua supra titule obseruatione terminorum articulo remissoriae diximus, aliqua etiã de processu, ac executione ipsius remissionis in partibus dicamus.

7 Qua* in re consuevit is, qui remissionem obtinuit, vel eius procurator ad hoc legitimus literas executori in ipsis literis de partium consensu, vel aliàs iudicis officio deputato presentare & instare, vt velit ad executionem literarum procedere, & pro eius executione locum audientiae scribam ac nuncium deputare, quibus peractis si principalis aduersarius à loco executionis remissoriae absit, idem instabit, vt nuncio committatur diligentia pro reperiendis procuratoribus aduersarij, si qui ex aduerso nominati sint, vel alijs, & vbi hæc diligentia facta fuerit, si procuratores reperiuntur, cum eis procedendum erit, sin autem, poterit executor in processu executionis suæ aduersarium domi citare, si in loco domicilium habuerit procedendo iuxta formam traditam in cap. si aduersus, de eo, qui mit. in poss. & si non habebit eo in loco domicilium, poterit citari per dictum, prout in executione compulsoria docet Rota decisio. 10. in not. fuit dubitatum, de fi. de instrument. vel quia semper consueuimus ante relaxationem instrumenti remissoriae citare aduersarium, ad interessendum in loco saltem vel procuratorem, vel si ipse absit, procuratorem suum ad substituendum procuratores ad interessendum iuxta not. per Paul. de Castr. in l. iudices,

iudices, num. 6. in fin. ver. item not. ex l. iudices, C. de fide instru. Solemus etiam in eadem citatione addere, alias ad videndum decerni processum per affixionem ad valvas Ecclesie maioris loci, & in obseruatione termini huiusmodi similem processum obtinere, & propterea non reuertis principali, neque procuratoribus in loco per similem affixionem in processu executionis remissoriae proceditur aduersarium ad singulos actus necessarios sic citando, & si exhibenda erunt scripturae, ac testes inducendi, procedes in omnibus, prout in iurium ac testimonium productione supra diximus, in Roman. Cur. procedi solitum esse.

Sed dubium est remissoria concedi solet cum certa dilatione pro obtinente ad probandum, ac cum alia pro altera parte ad reprobandum testes pro parte obtinentis inducendos sub forma, de qua in c. licet circa fi. de proba. videlicet: Praecipimus magistris M. & P. vt testes, quos super hac exceptione pars duxerit producendum infra mensem recipere, ac examinare curent, & plenius etiam per Spec. tit. de teste, §. talis tali. An^s satis erit in termino partibus dato testes inducere, & iurari facere, ita, vt post terminum examinari possint, & quicquid de iure dici posset, seruaui, & seruat sacrum Palatium, vt possint nihilominus testes infra terminum inducti, & iurati extra terminum examinari ea ratione, quod examinatio quid facti sit, quae etiam extra iudicium expediri potest, Rot. deci. 24. in vltimis vtrū duo menses de testi. & decis. 588. in antiq. Not. si in remissione de proba. & 586. etiam in antiq. vtrū duo menses de probat. & de testib. Spec. tit. de teste, §.

qualiter autem sint producendi testes, nu. 17, ver-
is quoque.

9

Et licet in forma * remissionis sit, ut præmittitur ad recipiendum testes, poterit nihilominus exequutor in partibus recipere etiam responsiones partium ad articulos singulariter singulis fieri solitas, ac eorum confessiones, & legitime receptæ erunt. Imò non solum poterit similes responsiones, ac confessiones à sponte respondentibus recipere, sed etiam litigatores monere, ut respondeant positionibus & articulis, ita, ut non responderint, pro confessatis habeatur, Rota decis. 584. in antiq. Decreta remissione, de proba. atque confes. & in vltimis Bisignet. dec. 24. incip. decreta. Et similiter de verbo ad verbum, & cum formula remissionis, qua vtimur in Rota Cur. præcipiatur iudicibus in partibus ut super articulis, qui eis mittuntur inclusi recipiant testes, & instrumenta, ac qua suis alias probationis species poteris semper coram exequutore remissoria non solum testes, sed etiam quæuis instrumenta producere. Rot. decis. supra proxime allegat.

10

Verum * quia posset difficultas esse coram eo in partibus, an debeat per seipsum, vel per alios examen testium recipere, de qua supra tit. de testibus loquuti fuimus, formula remissionis hanc difficultatem summovet, qua sibi hæc facultas recipiendi examen testium per se aut per eius notarium, qui ræmæ de fide præstanda corporale præstabit iuramentum, cuius iuramenti tu memoreris in ipsa notarij deputatione, & cum de iure facultas recipiendi testes non videatur posse extendi ad compellendum ipsos Felin. qui alios allegat in capit. 1. in prin. extra de testi. cogen. & non raro

rarò contingat, quòd testes in partibus ab examine se subtrahant, laudarem, vt in remissionis instrumento præter communem stylum adderetur hæc facultas, præsertim cum hodie rarò vel nunquam per Audientiam contradictarum, quæ certas habet suarum literarum immutabiles formulas expediuntur, sed per manum notarij causæ actuarij sub Auditoris sigillo vigore specialis commissionis, qua potes petere, vt alia quæuis facultas iustè concedenda in remissionis instrumento subdelegari possit, licet ego semper hanc expeditionem similium literarum extra audientiam damnare consueuerim, prout supra tit. de audientia contradictarum dixi.

At vbi denique perfectus fuerit tam probationis, quàm reprobationis hinc inde respectiue fiendæ processus, is qui expeditionem causæ, ac remissoriæ transmissionem desiderabit, curabit aduersarium ad videndum mandari collationari cum proprijs originalibus eæ, quæ collationanda erunt, & interessendum, si voluerit, & parte præsentè, vel si citata collatio fiet. Demum alia citatio fiet, ad videndum super omnibus iudicis auctoritatem impartiri, & mandari omnia in rotulo remissoriæ introcludi, ac rotulum sigillo iudicis obsignari, & obsignatum ad Rom. Cur. & iudicem, qui remisit destinari & transmitti. Cuius citationis hora adueniente iudex super omnibus auctoritatem suam interponet, & alia faciet, iuxta præscriptæ citationis, & partis petitionis formulã, & rotulo obsignato literas suas ad iudicem, qui remisit missivas rescribet, quibus sibi significabit se literas remissorias recepisse, & iuxta illarum formam ad omnia sibi com-

missa processisse, & quòd de omnibus colligatum, & introclusum processum transmitti. Et pro faciliiori omnium recognitione bene erit attestacionem ordinarij de legalitate notarij (quam literam legalitatis vocamus) adhiberemur cum sigillo, & alijs requisitis, de quibus supra titul. de productione iurium ad securitatem diximus.

ANNOTATIONES.

a Unde eos.) Testes* qui ad iudicium euocari non possunt, vale tudinarij, mulieres, persona egregia, de quibus in l. ad egregias, vbi Doct. ff. de iure iur. sunt tamen nonnullae aliæ personæ, quæ ad deponendum cogi non possunt, quas debet. & ceteri enumerant in l. inuiti, de test. & aliter alibi in tract. de test. in c. qui testes non cog. test. Et cum euocari ad deponendum in iudicio prædictæ persona non possunt, iudicis est, testium receptionem & examen committere, ut per Doctorem in dict. l. ad egregias, & habetur in decisio. Capel. Thol. 354. & si præ etiam diximus. Quod plane in civilibus erit intelligendum. Cumque d. l. ad egregias, in criminalibus haud sibi locum vendicat, ut sequent. dicemus annotationes, veluti ceteris, nec etiam arduis in causis, vtputa matrimonialibus, in quibus iudex testes examinare debet, nec aliter

Com. opi. ipsorum receptionem examenque committere, vt communis Doctorum est conclusio. Abbate affirmante in cap. si quis iuratum de test. quicquid econtra Felin. dixerit in c. 1. num. 2. & 12. de testib. cogens. Ceterum, quæ dicuntur persona egregia per omnes declaratur in sæpè citata l. ad egregias, per Fel. in c. si quis iuratum. Rota decis. 88. in no. Gomes. in c. mulieres, numero 46. de iudic. in 6. & Docto. in l. 1. ff. de officio iudicis residere. per ea, quæ Dec. scribit in cap. sedes, numero 7. de rescript. vbi secundum communem opinionem, que

Com. opi.

que nam persone digniores dicantur, arbitrio iudicis committitur. Sed egregias * inter personas legum doctores non enumerari, nisi qui in auditorijs docent. nonnulli voluere, inter quos Alex. d. l. ad egregias. Sed tamen aduersantium opinio, vt qui etiam non docent, egregij dicantur crebriore calculo recipitur, veluti Gomes præcitato loco & Prosp. Carau. super ritu magna curie vicarie regni Neap. 142. num. 7. testatum reliquere, & ita quoque Aretin. consultus respondit consi. 92. cui Ias. consentit in ea, quam citauimus lege ad egregias, nu. 10. Fulcitur hæc communis ex altera etiam communi conclusione, quod Doctores dignitatis splendore præfulgent, veluti de ea meminit Felin. post Ioan. ab Ana. in c. quanto, numero primo, de magistr. Quam quidem communem opin. limitandam censeo, ne quaquam habere locum in doctore officium procuratoris gerente, cum illud vile sit, vsque eo, vt nobilitas amittatur. l. vniuersos, & l. si quis in procuracionem, & vtrobique scrib. C. de decur. lib. 10. Dyn. in cap. infamibus, de reg. iur. in 6. Bald. in l. inuitus, col. 1. de procu. & in rub. de offic. iud. Hinc est, quod regulariter infamibus officium procuratoris exercere iure ciuili non denegatur, veluti prædiderunt Accurs. Bar. & Bal. in l. 1. §. hoc edicto, ff. de postu. Tiraq. de nobil. c. 30. nu. 2. & Prosp. Carau. vbi sic præ in ritu 100. Hoc tamen cum temperamento erit intelligendum, nisi statuto, aut vsu aliter receptum esset, sicuti Romæ, vbi primores etiam Iurisconsulti procuratoris munere funguntur, sicque fordidum in Vrbe haudquaquam tale munus est, sed nobile, quemadmodum aduocatorum est officium, l. prouidendum, C. de postul. & not. Bal. præcitato loco. Ceterum, * quoniam frequentius euenit, testes nec quidem egregias personas, aut valetudinarias in causa nominari, verum extra prouinciam degente, aut si in ea à iudicio tamen prouincul habitantes, idcirco inuaditur vsus, vt petenti literæ remissorie concedantur, in quibus iudici locorum testes recipiendi aliaque probationis species facultas datur atq; potestas, vt

12
Com. opi.

Com. opi.

13

Vestr.

Vestr. hic, cui quidem vsui maiorem in modum concit
 ris consulti sententia, in l. 3. §. vlt. ff. de test. & in l. sed si qua
 ex signatoribus, ff. quemad. testa. aper. licet Io. An. m.
 presentium, in gl. 1. de test. in 6. dixerit, quod in iudicio
 bitrio residet, an remissoriam concedere, vel ad se testes
 uocare velit. Sed tamen contra eum est communis sententia
 Com. opi. vt Dec. testatur in c. quoniam, in 3. not. de test. vbi etiam dicitur
 cum remissorie literae dari soleant & debeant, nec potius
 vitur (quamuis possit) ad se testes in alia provincia commo-
 rantes aduocare. Verum Ioan. Andreæ opinionem procedere
 posse arbitror, quando actor petit, siue reus, quia eorum inter-
 est iustam allegantes causam, testes coram iudice veniri,
 eorumque testimonium perhibere, deponuntque ipsi, cum
 rum alter, cui id expedire allegat, pecuniam pro ipsorum
 stium expensis, per ea, quae infra dicam, ad quod conferat
 dicta per Affl. in consi. reg. Neap. Causas alias, in 6. not. m.
 7. & per Ioan. Arno. caut. 93. Sed hac iure consuetudinem
 dixerim explorandam esse, iuxta Iurisco. filii praesentia-
 tum in d. l. 3. §. vlti. Et ad propositam materiam recepticia
 testium, siue delegationis vide Bart. in auth. apud eloque-
 rissimum, c. de fide instr. Bal. & Salic. in auth. sed iudex, c.
 de episc. & cler. & I. flatus congerentem in l. admittenti
 in rep. nu. 187. ff. de iur. iur. Sed nunquid testium recepti-
 notario committi possit, vel habenti iurisdictionem commi-
 tere necesse sit, legas optimum textum in c. 2. de iudic. in 6.
 24 Ceterum, cum mittitur aliquis extra iudicij locum ad ex-
 aminandum, an communibus rei actorisque expensis mitti
 debeat, non modica est certe altercatio. Alexandro enim et
 nonnullis, vt ex eo est legere in d. l. ad egregias, visum fuit
 ex aequo id negotium communibusque impensis fieri, vbi
 etiam cum sapienti ad consilium causam committitur, vt
 Bar. dicebat in l. si postulauerit in princ. ff. de adult. cui con-
 sentit Anch. d. c. 2. l. f. verò ab hac opinione desistit in d. l.
 ad egregias, nu. 3. cum seq. pro quo facit text. in c. si testes, §.

venturis, 4 q. 3. & c. statutum. §. pen. de rescript. in 6. & in l. quoniam, c. de test. ubi testes ad alicuius instantiam examinandi, suis sumptibus produci debent, quod & tradidit Specu. titu. de test. §. qualiter, nu. 12. ubi Ioan. Andr. & hec opinio verior est. Qua de re videas decis. Capell. Thol. 274. & Boer. latè in decis. 303. ubi quo ad egregias personas communibus impensis mittendum esse affirmat. Sed cum mittitur ad iurandum de calumnia, vel respondendum positionibus sumptibus ipsius absentis mittendum esse, eò loci Boer. nu. 5. declarat. Et cum * testes in iudicio ad eorum testimonium perhibendum venire contigerit, eis sumptus subministrandi sunt, tam in veniendo, stando, quam redeundo, verum expensæ, quas domi essent facturi deducuntur, d. c. statutum, §. pen. ubi glo. in verbo moderatas, & Doct. ac Ioan. Andr. cit. to loco, qui bellissimè loquitur, videbis etiam Host. in sum. de test. nu. 7. Spec. tit. de recusa. §. effectus, versi. sed quis, & tex. in l. quoniam liberi, c. de test. & in authent. de test. §. quoniam, ubi Accus. in verb. o! seruantibus. Nic. Anton. Gravatus.

Non tamen passim.) Hoc aded verum est, ut si egregia etiam essent persone, criminarijs in causis testium receptio non committatur. l. ad egregias. supra citata, que in criminalibus locum sibi vendicat, velut ibi Ias. nu. 7. & tradunt G. mi. in c. presentium. num. 26. de test. in 6. Rom. sing. 397. persone egregie, & Gomes. in d. c. mulieres, 39. de iud. in 6. Nam hisce in causis arduis iudex, & non notarius examinare debet, sic docet glo. notabilis, que est pen. in c. constitutus, de fideiuss. ea quippe ratione, ut animadvertat iudex, qua fronte testes deponant, & si veritatem occulere querant, ac propter multa, que gravatus in negocijs euenire solent. Nam & si in omnibus, in magnis premaximè causis iudicem prudentem s. gacem, & que circumspetum esse oportet, ut sic omnia oculis collustrat. Hinc * pulchrè prodidere Arch. & Demi. in d. c. presentium. Abb. & Felin. in c. si qui testium,

testium, de test. quod iudex, urgente causa, si si iudicium,
 testibus precipere potest ad eum venire, etiam egregie
 sent persone. Fallit tamen aliquibus casibus, in quibus quoniam
 nis causa criminalis sit, tamen testium receptio committitur,
 ut per Ias. in distal. ad egregias, utputo si senes, vbi
 dinarij essent testes, iusto ve impedimento deventi, aut
 lieres, per l. 1. C. de offic. diuers. iu. Quae de re videat Capit.
 decisione 90. numero 7. Andr. Iser. in cap. primo, S. quib.
 veritatem, numero septimo, si de inuest. int. dom. & v.
 Gram, conf. 41. nume. 26. Felin. in cap. cum causam, calum.
 antep. de test. vbi late & Curt. in tracta. de test. conclu. 2.
 Aretin. conf. 82. Dec. in cap. quoniam, numero 4. de test. &
 in c. primo, colum. vlt. vers. postremò, de appell. vbi commu-
 nem esse opinionem testatur, quod etiam in causis certis
 (quando tamen testes de iure euocari non possunt, requiruntur,
 quia senes, egregie persone, & his similes) non est iudicij ar-
 bitrarium committere testium examen, vel ne, quoniam hoc
 facti specie illud committere tenetur: sicque literas remissio-
 rias concedere. Et huic opinioni se subscribunt Capit. vbi
 prà, Ripa in l. 4. §. hoc autem, numero 52. ff. de damn. inf. ff.
 Paris. in cap. quoniam contra, num. 148. de probatio. Verum
 cum temperamento haec communis sententia intelligenda
 rit, nisi iudex testes suspectos haberet, tunc etenim examen
 committere, non teneretur, ita bellissime Afflic. prodit in
 rubric. si de inuestit. feudi inter dom. & vassal. l. i. oritur,
 num. 64. ad cuius intencionem conferunt dista per Cassad. l. 3.
 & seq. de dilat. vbi traditur, examen testium committendum
 esse, quoties ipsi à loco iudicij multum distant. Sed
 etiam ex causa, puta infirmitatis, testium examen committendum
 fuerit, an probari contrarium ab aduersario possit, scilicet tes-
 tes fuisse sanos, quod non decidit Andr. Iser. pr. citat. loco,
 num. 8. Et ne dum in criminalibus regulariter locum habet,
 ne examen committatur, sed civilibus etiam in causis dam-
 mode arduis, vt non obscure Hostien. in summa iur. de test.

Com. opi.

num. 7. & Bald. in cap. 1. colum. 2. de contr. inuest. voluere, quibus Ias. consentit in repeti. l. admonendi, num. 188. de iur. iur. Nico. Anto. Grauatius.

Eadem fermè.) Adde etiam, quòd * remissoriae literae nec in dilatorijs exceptionibus conceduntur sed in peremptorijs tantum, vt per Host. in c. 1. vbi Felin. col. vlt. de appell. & Gomef. in reg. cancellariae de non toll. iure quasi. in q. 10. Insuper nec dantur secunda remissoriae literae, etiamsi prima inualidæ fuissent, quando testes deposuerunt contrarium eius, quod probandum est, eorumque depositiones per petentem alteras literas remissorias in actis productæ sint, vt quando priores literae culpa ipsius petentis fuerunt inualidæ, ita Aegid. decis. 625 si habui, ver. hinc est. Vide & alium casum, in quo remissoriae denegantur, quem Aegid. ipse adnotat decis. 522. Quæ quidem remissoriae literae, si extra locum, in quo partes comorantur fuerint concessæ, vna pars ad instantiam alterius citari potest in notabilioris loci ecclesia, vbi index remissionis deputatur, vt idem Aegid. tradit decisio. 368. Et * quando remissoriae literae conceduntur, ita ipsi iudici sunt arbitraria respectu loci & termini, veluti sunt in civilibus causis dilationes, teste Cassad. decis. 3. num. 1. de dilat. Ceterum * qui remissorias habuit, si illis ob negligentiam usus fuerit, minimè sibi imputandum erit, nec aliam petens, audiri debet, etiam si ei dilatio ad eas prosequendas præfixa non fuerit. Aegid. decis. 427. in causa, que vertitur. De quarum quidem remissoriarum materia, si tibi satisfactum velis, non te pigeat Spec. legere affabrè loquentem, & quibus in casibus fiant, qualiter, ac quando, in titu. de remiss. per totum. Nico. Anto. Grauat.

Quoniam si.) Ad rem ipsam plurimum conducit tex. in l. si fuerit. ff. de iur. iur. & in cap. nullus, de prescript. & in cap. Christianus, n. qu. 1. vbi * qui iudicium diffugiunt de eorum iustitia diffidere presumuntur, & tradidit Afflic. deci. 13. nu. 22. Vnde iure optimo cum ob calumniam aliquis peti-

22 petitur, concedendum est minime. Quinimò* calumniatores qui imposturarum genus intentatum non relinquunt, et uter puniendi sunt, ut in Pandectis & Iustiniano Codic. peculiari titulo habetur, aduersus quos Demosth. in Orat. Corona sic inquit: Malares Athenienses, mala res est perpetuò calumniator, & vndique res inuidiosa & contentiosa. Et idem in Orat. 1. contra Aristog. calumniatores, crudeliter appellat, ipsosque veluti viperinam habentes naturam puniendos esse, admonet. Non iniuria ergo Agesilau. in iudicio calumniantes, quàm fures insectabatur, ut Bruff. lib. 2. libris mandauit. Nicolaus Antonius Grauatius.

Secus vbi.) Et hoc in themate, quando per scripturam probatio fit, testes facta etiam publicatione admittuntur, et ad adiuvandi causa, & ad quandam concomitantiam, ut per vides, de test. vbi Doct. & Affl. decis. 33. num. 4.

Eadem quoque.) Adde Aegid. conclu. 625. H. de iur. mel remissionem.

23 Hi, enim.) Huc respicit, quod Pau. Cast. egregie voluit in l. de die, §. tutor, ff. qui satis da. cogan. cui Affl. conf. in l. in decis. 137. nu. 4. quòd si* pars, que in loco iudicij testis examinare potuit, illos examinari facere neglexerit, adeo quòd ipsi recesserunt, non potest deinde literas remissionis pro illis examinandis ad locum, vbi degunt petere, & memorari. hoc commendandum esse, Castr. eò loci ait. Nicolaus Antonius Grauatius.

24 h Impeditum.) Sed quomodo* impedimentum probatur, & an solo iuramento. Vide text. in cap. pastor alius de receptio. Bart. Alexan. & Ies. in l. 2. §. quod diximus. ff. de iur. caut. Felin. in c. ex transmissa de prescript. & Affl. decis. 79. num. 2. Ceterum, & si aliquando illud iure iurandi probari posse, Doctores prodiderint: tamen contrarium si quis probare velit, admitteretur, ut per Innoc. in cap. quia propter col. pen. de elect. Sed tunc sciendum est, impedimentum excusationem prestare, quoties adscitum, siue affectatum

fuerit, l. 3. §. subuenitur. ff. ad Senat. C. Syl. vbi Rom. Specu.
 & Ioan. Andr. in accessionibus ad eum titulo de cisat. §. 1.
 versicu. item quod vocatus, Doct. in d. l. 2. §. vlt. & Felin.
 qui longè late que hoc comprobatur in cap. vltim. de test. &
 Sylues. etiam Aldobran. in §. item tria in 7. limit. institu. de
 excus. tut. Sed an impeditus protestari teneatur, Afflict. Le-
 gas distinguente in decis. 50. numero 3. cum sequen. at que
 Ber. decis. 49. num. 5. vbi egregiè, & de communi opinione
 testatur, quod citatus non solum impedimentum probare ob-
 stringitur, ob quod comparere non potuit sed suam etiam fe-
 cisse diligentiam probare tenetur. Qua de re videas Mynsin.
 Cent. 3. obseruat. 59. vbi communem esse doctrinam ait, quod
 ad hoc, vt impedito ius suum saluum sit, protestatio necessa-
 ria est, hanc tamen communem trisariam temperat post In-
 noc. in c. plerunque de rescript. Card. cons. 128. in questione,
 que vertitur inter Andream, & Fel. in c. venerabilis, nu. 7.
 de iudic. videas ibi. Nicolaus Anto. Grauat.

Com. opi.

Com. opi.

Vtpote, & c.) Iure quidem hoc est. Nam * impedito
 per moras, & dilationes aduersarij præsstitutum tempus, si
 ne dilatio, non currit, l. si cum ipse, vbi Bart. Bald. & Alex.
 in add. ad Bar. ff. de excus. tut. idemque Alexan. in cons. 71.
 lib. 5. Cyn. Bal. & Salic. in l. vlti. C. de adult. Bart. & Bald.
 in authen. clericus, C. de episc. & cler. Is. consil. 10. & 35. in
 2. dub. libr. 1. Soc. consil. 31. libr. 1. Felin. in cap. venerabilis,
 de iudic. Maran. in praxi, in 5. part. numero 30. & Afflict.
 decis. 50. vbi * quod si pendente termino impedimentum su-
 perueniat, tota dilatio reintegrari debet, eundemque etiam
 videas decis. 210. numer. 4. cum seq. & Dec. in cap. ex rati-
 one de appell. Sic * etiam tempus ad probandum non labitur
 dum, an vel ne, articuli, an positiones admitti debeant, dispu-
 tatur. Bal. per illum tex. in l. quamuis. ff. de acq. hered. glos.
 & Gemi. in c. cupientes, §. quod si in versu. videbitur, de elec-
 tio. in 6. Idem in dilatione pendente ad respondendum posi-
 tionibus, vel dicendum de impertinentibus. glo. in clem. sepe

25

26

27

Ff

119

in vers. post dilationem, de verb. significa. Bald. in l. vlt. ff. de ser. idemque dum s. per personam legitimatione aut in-
 tis contestationem deputatur Bald. & Alex. in l. propar-
 dum, in princ. C. de iudi. Itidem quando dilatio latetur pro-
 pter inducias rei l. 2. §. pen. eo. tit. Similiter, ubi tempus
 statutum parti ad aliquid agendum culpa adversarij opo-
 que malitia labatur frustratorias dilaciones petens. Bald.
 l. intra utile, ff. de minor. & in l. petende, C. de temp. an-
 reg. restitu. Joachim. Mynsing, qui hæc latine explicat in
 sing. obseru. in Cent. 2. obseruat. 99. Nico. Anto. Grauat.

k

28

Poterit vtraque.) Accedant ad hæc, que Speculat. tit.
 tit. de dilat. §. vlt. vers. in summa. vbi Ioan. And. multa
 gerit, quod * actor dilacione reo concessa vti potest. Inter-
 gas tamen, vt ibi, nisi dolus interuenisset. Nam qui dolo
 git (vtpote) ne in loco examinaretur, nequaquam remp-
 rie, aut prorogationis termini particeps esse debet: aliter
 dolus patrocineretur, quod quidem absar dissimulatio est, cetero-
 rum si fraude, aut machinatione careret, vique ipsius rei
 dilacione vteretur, vt proditum est à Bart. Pau. Cost. Alex.
 atque Ias. in l. 1. §. nunciatio. ff. de no. op. nunc. & ab Affl. in
 dec. no. nu. 6. Nic. Anto. Grauat.

l

Per quam.) Vide Vant. in tract. de null. in titu. de null.
 sent. quibusmod. sent. null. nu. 25. vbi late.

m

An satis erit.) Ad hoc respicit, quod precedenti cap.
 litera Z. diximus.

n

29

Et licet.) Sed an * exequutor, sine delegatus ad testis
 examinandum, cognoscere possit, vtrum articuli, vel testis
 sint admittendi, vel ne. Ex Felin. dicendum videtur, quod
 non, in c. cum causam, numero 30. de test. cui auctor consen-
 tit precedenti cap. in verbo ad videndum committi, vbi
 nihilominus, cum ad iudicem hoc trutinare pertinet, nec et-
 iam testimonia publicare potest, illa etenim ad delegatum
 obsequata mittere debet, ad quem eorum publicatio spectat.
 Bart. in l. cum ab initio, prope fin. ff. quemadm. test. op. p.

terit * tamen ille, cui nuda testium receptio est commissis,
 eos super contingentibus & connexis interrogare, ut per In- 30
 noc. in c. cum Bertholdus, in gloss. in verb. alijs, ad fin. de re
 iudic. & Ias. in l. cui iurisdictio, num. 8. ff. de iurisd. om. iud.
 Poterit & insuper protestationes contra testes recipere, ve-
 rum super illis testes examinare non permittitur, ita decedit
 Innoc. in c. licet cassam, ubi Baldicolum. 3. de probat. quos 31
 Iessequitur praecitato loco, ubi etiam, num. 11. quod * non po-
 test recipere confessionem partis, per ea, quae Gemi. voluit, in
 cap. praesentium, §. testes, colum. 11. de test. in 6. qui concludit
 contra decisio. Rot. e. 379. Quod si Papa committat, ut qui te-
 stes & instrumenta recipiat, non intelligitur, quod partis con-
 fessionem recipere valeat, & ad hoc multa Ias. eò loci alle-
 gat. Sed haec in re velle as Felin. post Abb. in cap. primo, na-
 mero item primo, de test. cog. qui distinguere videtur, quod
 si iudex notarium testes ad examinandum mittat, cum tunc
 nunciij officio fungatur, nullam ipse iurisdictionem habeat,
 sed nudum tantummodo mysterium. Ceterum, si simpliciter
 receptionem testium committat, tunc ille, cui iniungitur,
 quia nuncius dici non potest, sed iudex, siue cognitor, iurisdic-
 tionem in commissis habebit. Sciendum est etiam in hac ma- 32
 teria, Pontificis subdelegatum * testium receptionem subde-
 legare non posse, antequam illi fuerint citati, eorumque iu-
 ramentum receptum, atque discussum, testes sint vel ne exa-
 minandi, ut per Innocent. & ceteros in dicto capitu. cum
 Bertholdus. Gloss. in clemen. vna. de offic. delegat. & Rota
 decisione 280. item si auditor datus in rubric. de test. ubi
 etiam quod de partium consensu subdelegare non potest. Ce- 33
 terum, * delegatus ille, cui testium tantum receptio com-
 missa fuerit, poterit, quinimò tenetur partem aduersam ad
 videndum ipsorum iuramenta citare, ut Anton. Butr. prod-
 dit in capit. constitutus, in quarta notat. de appellat. cuius
 consecrator est Decius in capitul. in nomine Domini, in
 quarta ampl. numero vicefimo primo, de test. Dixitq. Abb.

34 in cap. cum Bertholdus, de re iudica, quod* si is, cui com-
 missa est testium receptio, subdeleget alium ad testes examina-
 dum parte reluctante, tunc examen est nullum, fallit tamen
 si partes expresse, vel tacite consentiant, aut si duobus
 testibusve examen commissum fuerit coniunctum vel dis-
 iunctum, & unus ita subdeleget, quia sustineretur examen, nec
 pars contradixerit, & dissimulatur haec nullitas, carum
 ne vitale per inutile vitietur, veluti sic fuisse in Imperiali
 camera decisum, testatur Ioach. Mynsing, in suis singul.
 observatio. in Cent. 3. observat. 41. Nico. Anto. Grauat.

LIBER VII.

DE CALCULO FERENDAE SEN-
 tentiae, allegationibus facti, vel iuri, ac
 ipsius sententiae prola-
 tione.

CAP. I.

SUMMARIVM.

- 1 Regestum cur sic dictum, & num. 19.
- 2 Regestum notarius facere non potest, nisi partium
 mandato.
- Salarium regesti quando procurator solvere tenetur,
 eod. num.
- 3 Praeceptum nulla precedente causa cognitionis
 valet, nisi adesset clausula, si censerit se gra-
 tum, compareat.
- 4 Publicatio testium quando in Romana Curia
 fieri solet.
- 5 Terminorum mala observatio, processuum des-
 titus quando servari possit.

6 Cur